УДК 37.018.43

Лариса ЛЯХОЦЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито проблему інформаційного забезпечення наукової діяльності навчального закладу післядипломної педагогічної освіти як одного зі стратегічних напрямів розвитку його наукової діяльності. Науково обґрунтовано, що впровадження дистанційного навчання в післядипломній освіті здатне забезпечити високий рівень як післядипломної педагогічної освіти взагалі, так і професійної компетентності слухачів зокрема. Визначено нові завдання щодо розвитку дистанційного навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: *заклад післядипломної педагогічної освіти, дистанційне навчання, інформаційне забезпечення, наукова діяльність.*

В статье раскрывается проблема информационного обеспечения научной деятельности учебного заведения последипломного педагогического образования как одного из основных направлений развития его научной деятельности. Научно обосновано, что внедрение дистанционного обучения в последипломном образовании способно обеспечить высокий уровень как последипломного педагогического образования вообще, так и профессиональной компетентности слушателей в частности. Определены основные задачи развития дистанционного обучения в заведении последипломного педагогического образования.

Ключевые слова: *заведение последипломного педагогического образования, дистанционное обучение, информационное обеспечение, научная деятельность.*

The article deals with the problem of information support of research activities of the institution of postgraduate education as one of the strategic directions of its scientific work. It is proved that the introduction of distance learning in postgraduate education is able to provide high level of postgraduate education in general and professional competence of students in particular. There are new challenges for the development of distance learning in postgraduate pedagogical education.

Key words: *postgraduate pedagogical education, distance learning, information support, research activities.*

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток держави та модернізація освітньої галузі відповідно зумовлюють інноваційні зміни як у змісті післядипломного навчання, так і в упровадженні нових форм навчання у

системі післядипломної педагогічної освіти. Інформаційно-комунікаційні технології, технології дистанційного навчання все більше застосовуються на різних рівнях організації освітнього та наукового процесів.

Використання Інтернету, його сервісів та ресурсів, аудіовізуальних засобів навчання, системи мультимедіа дає можливість не лише забезпечити навчальний процес при очному навчанні, а й створити умови для самоосвіти й самовдосконалення. При цьому створюється відкрите навчальне середовище та набирає обертів віртуальне навчання, побудоване на принципах електронної педагогіки – нового напряму в науці.

На особливу увагу заслуговує така педагогічна інновація як мобільне навчання, зумовлене науково-технічним прогресом у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) – появою мобільних бездротових пристроїв, що суттєво розширило простір відкритої дистанційної освіти.

Важливою віхою у створенні інформаційного суспільства в Україні, в цілому та інформатизації освіти зокрема є ухвалений 9 січня 2007 р. за № 537-V Верховною Радою України Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [2]. Згідно із Законом, розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя й діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним із пріоритетних напрямів державної політики. Саме це визначає подальший напрям наукової діяльності ЗППО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існуюча джерельна база із проблеми інформаційного забезпечення наукової діяльності навчального закладу післядипломної педагогічної освіти як одного зі стратегічних напрямів розвитку його наукової діяльності представлена різноманітними підходами, серед яких модернізація післядипломної педагогічної освіти, що висвітлена в роботах В. О. Гравіта [1], В. В. Олійника [7-10], В. І. Маслова [5], та проблема інформаційного забезпечення управлінської діяльності, котру досліджувала І. А. Лаврінчук [3]. Стратегічні напрями наукової діяльності навчального закладу представлені у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [6] та Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [2].

Мета статті полягає у розкритті проблеми інформаційного забезпечення наукової діяльності навчального закладу післядипломної педагогічної освіти як одного з стратегічних напрямів розвитку його наукової діяльності; науковому обґрунтуванні впровадження дистанційного навчання у післядипломній освіті, що здатне забезпечити високий рівень як післядипломної педагогічної освіти взагалі, так і професійної компетентності слухачів зокрема. Визначено нові завдання щодо розвитку дистанційного навчання в закладі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Досвід досліджень науковцями Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України свідчить про те, що впровадження дистанційного навчання (далі – ДН)

у післядипломній освіті здатне забезпечити високий рівень як післядипломної педагогічної освіти, так і професійної компетентності слухачів, зокрема:

- забезпечується реальна, а не декларована неперервність;
- з'являється можливість у міжкурсовий період задовольняти інтереси та запити тьюторів у змістовій інформації (блоки, модулі на веб-сайтах) та оперативно інформувати їх про нові розробки і передовий фаховий досвід;
- посилюється особиста орієнтація у навчальному процесі за рахунок більшої індивідуалізації традиційного навчання на основі ширшого застосування індивідуальних планів та графіків підвищення кваліфікації, які враховують рівень підготовки слухача;
- активізується процес комп'ютеризації та інформатизації традиційного навчання, підвищується рівень та якість наочності лекцій, семінарів, практичних занять завдяки введенню в них елементів аудіовізуальних засобів навчання;
- посилюється творча складова традиційного навчання через використання слухачами телекомунікаційних мереж, зокрема Інтернету, з метою пошуку та добору професійної інформації, її аналізу та зіставлення, можливості розміщення на веб-сайтах власних розробок тощо;
- на основі систематизованої післядипломної освіти посилюються інтернет-зв'язки між університетськими структурами післядипломної освіти та колишніми слухачами курсів із підвищення кваліфікації й студентами, забезпечується оперативний зворотний зв'язок, з'являються реальні можливості контролю за роботою аспірантів та здобувачів, надання їм кваліфікованої допомоги;
- за допомогою використання модульних підходів поліпшується якість планування й організації навчального процесу, результативність засвоєння слухачами навчального матеріалу;
- з'являється зацікавленість науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у застосуванні елементів дистанційного навчання та телекомунікаційних мереж у традиційному навчанні.

Усі ці зміни сприяють адаптації дистанційного навчання у сучасній освіті, перед якою суспільство ставить нові завдання. Серед технологій дистанційного навчання при підвищенні кваліфікації більшої активності набуває змішане навчання *(blended learning)*, здатне забезпечити високу якість освіти, створення відкритих навчальних ресурсів, що можуть використовуватися як викладачами, так і слухачами та студентами.

Швидкі темпи інформатизації освіти визначають нові завдання щодо розвитку дистанційного навчання в закладах післядипломної педагогічної освіти (далі – ЗППО):

- створення порталу ЗППО;
- підвищення кваліфікації викладачів ЗППО з педагогічних технологій дистанційного навчання;
- підготовка слухачів до використання інформаційних технологій;
- модернізація єдиного освітнього інформаційного простору ЗППО;

- розробка електронних навчальних курсів для підтримки навчального процесу;
- підготовка молодих викладачів до проведення педагогічного процесу з використанням дистанційних технологій;
- упровадження дистанційних технологій у заочну форму навчання;
- упровадження інноваційних технологій дистанційного навчання у систему підвищення кваліфікації слухачів;
- створення на базі ЗППО Регіонального центру електронного навчання;
- оновлення технопарку ЗППО.

Запорукою успішної наукової діяльності ЗППО в напрямку інформатизації є:

- створення нових високоефективних педагогічних технологій, а також поширення транскордонних інформаційно-телекомунікаційних технологій (ЕТ-ІКТ) навчання, забезпечення відповідною фінансовою та кадровою підтримкою, подальший випереджувальний розвиток інформаційно-комунікаційної системи ЗППО;
- створення «соціальних інтернет-мереж ЗППО» та ефективного використання як головного ядра системи веб-сайту ЗППО, який забезпечить відповідний зворотний вплив на якісні показники з усіх напрямів, зокрема наукової діяльності ЗППО;
- створення структури, відповідальної за розробку та реалізацію іміджевої політики ЗППО, реклами результатів його досягнень та науково-освітнього потенціалу, здійснення системної підготовки та лобіювання на вітчизняному й міжнародному інформаційному просторі іміджевої друкованої, електронної відео-, фото- та іншої продукції ЗППО, організації зв'язків з громадськістю тощо;
- поглиблення ІТ-технологій усіх форм навчання, наближення до формату «інформаційної, електронної педагогіки», реалізація програм «Електронні навчальні ресурси», «Кожному слухачеві – електронні методичні матеріали», «Віртуальний лабораторний практикум», розвиток електронної бібліотеки, консультаційних порталів тощо;
- активізація науково-інформаційного забезпечення наукових досліджень шляхом започаткування і підтримки новітніх форм (електронних журналів, теле- та інтернет-конференцій, лекцій із віддаленим доступом тощо), зокрема англійською та російською мовами, з метою досягнення високого рівня інформаційної відкритості та набуття здатності до сприйняття зарубіжного досвіду, нових напрямів наукових досліджень та методології навчання;
- розширення поля використання можливостей глобальної мережі Інтернет із метою апробації наукових досліджень для широкого їх обговорення фахівцями у вітчизняному, європейському та світовому просторах;
- активне залучення до європейських тематичних мереж у сфері педагогічної освіти, використання можливостей Європейської мережі політики у сфері педагогічної освіти (ENTEP), Європейської мережі політики у сфері педагогічної освіти у Європі (TEPE) тощо;

- започаткування тематичної мережі у сфері післядипломної педагогічної освіти в межах стратегії ЄС щодо Східного партнерства й політики добросусідства.

Подальший розвиток інформатизації ЗППО буде спрямовано на закріплення досягнутих позицій, а також на продовження логічного руху ЗППО в загальноєвропейський, світовий науковий та освітній простори.

Висновки. Отже, перехід ЗППО на новий якісний рівень, забезпечення ефективності управління всіма видами діяльності, зокрема наукової, є одним з основних завдань стратегії розвитку системи післядипломної педагогічної освіти в цілому, і водночас, метою його модернізації, одним із найважливіших критеріїв успішності навчального закладу. Усе це в кінцевому результаті передбачає створення системи управління якісною науково-освітньою діяльністю ЗППО на основі європейських стандартів якості, активної наступальної тактики. А зазначені вище позиції перспектив розвитку наукової діяльності можна розглядати як формулу успішності ЗППО, реалізовану за умови наполегливої ініціативної діяльності всього колективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гравіт В. О. Основні напрями модернізації освітньої діяльності у ВНЗ ППО на засадах сучасних технологій / В. О. Гравіт // Основні напрями модернізації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти на засадах сучасних технологій : тези доповіді Всеукраїнського методологічного семінару (м. Київ, 15 травня 2013 р.) / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ; НАПН України. – К., 2013. – С. 11-12.
2. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16.
3. Лаврінчук І. А. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності керівника закладу освіти [Електронний ресурс] / І. А. Лаврінчук. – Режим доступу : http://tme.umo.edu.ua/docs/2/09litshm.pdf.
4. Ляхоцька Л. Л. Науково-педагогічна школа як осередок інноваційних процесів у системі післядипломної педагогічної освіти / Л. Л. Ляхоцька ; Ун-т менедж. освіти НАПН України // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – К., 2012. – Вип. 7(20). – С. 103-111.
5. Маслов В. І. Концептуальні засади побудови, зміст і структура орієнтовної моделі функціональної компетентності керівників навчальних закладів / В. І. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2009. – Грудень. – С. 4-10.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf.
7. Олійник В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях : наук.-метод. посіб. [текст] /

В. В. Олійник ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. – К. : «А.С.К.», 2013. – 312 с.

8. Олійник В. В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства / В. В. Олійник // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2013. – № 1. – С. 56-66.

9. Олійник В. В. Феномен формування управлінської еліти у парадигмі неперервної освіти / В. В. Олійник // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2013. – № 2. – С. 114-119.

10. Олійник В. Концептуальні підходи до розвитку наукових і науково-педагогічних кадрів / В. Олійник // Інноваційність в науці і освіті : наук. видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / [В. Кремень, Є. Куніковські, Н. Ничкало] ; упоряд. : Н. Ничкало, І. Савченко ; Хмельницький нац. ун-т. – К. : Богданова А. М., 2013. – С. 133-140.

11. Олійник В. Інтердисциплінарність у неперервному фаховому зростанні педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти України / В. Олійник // Interdyscyplinarność pedagogiki i jej subdyscypliny / pod red. Zofu Szaroty Franciszka Szloska. – Radom : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologi Eksploatacji, 2013. – С. 561-567.

Дата надходження до редакції: 05.05.2014 р.